

Megjelenik a lap **Temesvárott** minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben, akár postai széküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap hozhordásáért rendelést tehetnek a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szerkesztőségnek, vagy a helybeli könyvkereskedésekben; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál a szerkesztőséghez utasítandó bérmentes levelekben.

Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvetetnek. A beiktatásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. vagy 7 uj krajcárnyi díj számíttatik.

Kiadó hivatal: belváros, bécsi utca Uhrmann Márton műkereskedésében.

Kedd, szeptember 20. 1859.

38. szám.

Második évi folyam.

Az aranyosdák Bánságban.

Ismeretes dolog, hogy a rómaiak Közép-Dáciában (Dacia mediterranea) nemcsak a telérekben, hanem a folyók homokjában is találtak aranyat; a történetből pedig azt tanuljuk, hogy az ó világ urai ripuar Dáciájukban is, a mai Bánságban ezüstöt, rezet és ólmot termeltek, különösen Uj Moldovánál. *) Hogy ezen tartományban mosott aranyat is nyertek, bizonyosnak vehető, habár erről írott adatok nincsenek is szolgálatunkra.

Természetes, hogy az elemek ezeréves uralkodása azon nyomokat, melyeket az ó világ aranyosója hagyott hátra a legtöbb helyeken már rég eltörölé; hisz egyetlen felhőszakadás kevés óra alatt elpusztítja a sehol mélyen járó árkokat és víztárnákat, melyeket az aranyosó a laza kavicsrétegekben ás; a hullámok ezeket szélíg megtöltik poronddal és törmelékkel, és így nyomtalanul elenyésztetik. Ezért a mosott arany mostani lelhelyein sehol oly jelekre akadhatni, melyek avagy a legközelebb lefolyt évtizedekre utalnának is csak vissza.

Csak ott, hol bolygónk zivataros szakából származó iszaplerakodásokban (Alluviumok) nyomoztak aranyat, világosabb, és a régi világba visszanyuló omlékek és jelek maradtak hátra. Ezt mondhatni az oláhbánsági határör ezredheli falvak Marga és Merul szomszédságáról, hol a hegyfok, mely mögött a bánsági oláh havasok láncolata feltornyosodik, nagyszerű mérvben átturkálnak mutatkozik; nevezetesen pedig a havasok törgyületeiből (Trümmergestein) — zagyla, gránit és csillampala — álló ezen hegyfok azon részein melyek a Bisztrába ömlő Merul és Margapatak partjai felé fordulnak, mély, sűrűn egymás mellett fekvő bevágások, és elárkolások láthatók, melyek kivétel nélkül a völgy fenekén kimennek, most azonban szálás őserdő buja tenyészése által elfödötnek; — a patakok mentén

*) Fülepp Sándor bányatulajdonos néhány esztendővel azelőtt e helyen régi összedölt bányamenetekben korhadtt salakokrát, ódon lámpák és bányászszerszók mellett talált, mint a romai bányaművelés, és ércolvasztás kétségtelen jeleire. A régick Centum putea-ját itt keresték a földirók, (némelyek Alibunár és Oravica helyén) minthogy felirások kövek is találtattak itt.

(Szerk.)

hosszu, meredek sáncok vonulnak, melyekben nem nehéz a kimosott és eldobott gorcokat felismerni.

A rómaik után egyik időszak sem volt képes oly munkákat végezni, minők az itt láthatók. Csak a rómaiaknak álltak annyi kezek rendelkezésére, mennyire szükség volt egy oly roppant földmennyiségnek helyéből való elmozdítására. Ma már a Bisztrában és mellékpatakjaiban igen kevés arany mosatik, és éppen azon vidék, mely oly hatalmas munkálatok nyomait mutatja, most már ugyszólván terméketlen és háládatlan. *)

Az Oravicapataknak, mely Dolnialiupkova falunál a Dunába szakad, több oldallagos völgytorkolatában, hol még most is aranyat mosnak, kis sekély, sűrűn egymás mellett és egymás fölött fekvő aknák maradványai találhatóak a zagyla és pala töredékeiből álló görgetegben. Ezen, szintén aranyosásra szolgált munkák a 17-ik századon, és 18-ik század elején élt bolgároktól erednek bebizonyíthatólag.

Kiüzetvén az ozmanok Bánságból, bennszülött cigányok találtattak mint egyetlen aranyosók; az akkori igen élénk törekvésű kormány ezen iparágat is igyekezte föléleszteni, Oravicán aranybevaltó hivatalt állított, és a Krassó megyében, valamint a katonai határvidéken megtelepedett cigányoknak bizonyos szabadalmakat osztott, miért is minden család arra köteleztetett, hogy bizonyos különben igen csekély mennyiségű (ugy hiszem 3 darab) aranyat szállítson be, a fém értékének teljes kifizetése mellett. Ujabb időben ezen kötelezettség a hozzá ragadt kiváltságokkal együtt megszünt, a mosott arany termelése láthatólag apad is, minthogy a munkabér felszökésénél fogva a cigány is jobban értékesítheti idejét.

(Koczián udvaritanácsos 1769. évben Bánságban az aranyosdák, és azon föld, mely az aranyport rejti, tüzetes megvizsgálásához fogott. Az Almásban azon vidékre jött, hol Boschovitznál a Menis nevű kis patak a Nerába önti vizeit, és itt célja érdekében a leg-

*) A mult században az aranyosdák nyomait, melyekről itt szó van Vercserova, Balvasnitza, Borlova és Timul falukban; nem különben közel Erdélyhez Valliamare völgyben találták Ohababistrától Márgáig. Vannak kik régieknek tartják ugyan e műveket, de nem rómaiaknak. (Szerk.)

ügyesebb cigányokat válogatta ki magának. A föld nemeit illetőleg először is a televény földet két lábnyi vastagságban találta; a második réteg geze- vagy varjuköböl (agyagfajta) állt, szintén 2 lábnyi vastagságban; a harmadik réteget homok és mész keverék képezte, mely oly kemény volt, hogy fejszével kellett aprítani; végre a negyedik rétegben találtatott valami csillam és vasporból alakult keverék, mely mosás által igen könnyen volt oldható. Ez volt a tulajdonképeni arany réteg. Minthogy ez a parttól kezdve mintegy 100 öl távolságra a szárazföldre terjeszkedett, Koczián úgy vélekedett, hogy ezt széles, aranyattartó menetnek kell tartani, melyet a három előbbi, és aranyüres réteg csak földi.

Innét volt magyarázható, hogy a Nera és Menisch miért hordtak csak akkor aranyat magukkal, midőn vizszinük emelkedett, és miért nem akkor is, midőn medrük sekélyebb volt. Az első esetben t. i. a patak hatalommal hömpölygetvén ágyában, mind a két partról a földet elmossa, és így a könnyű és laza negyedik rétegből magával viszi az aranyporokat; holott ha a víz apad a negyedik réteget el nem éri. A cigányok azért akkor fognak az aranymosáshoz, ha sok eső hullt, vagy a hóolvadás következtében a patakok felduzzadtak. Megjegyzendő, hogy az Almáson a cigányok által kimosott arany legfőbb finomságu és másnemű fémekkel vegyítve nincs.

Hasonló aranyrétegek az Almás völgy más patakjainál is lelhetők, hol ezek Bania, Ruderia és Dalboretz falvak mellett a Nerába ömlenek, sőt vannak olyanok is, melyek minden folyótól távol esnek, mint Oláhpián falunál, honnan régentén sok arany hozatott. Koczián udvaritanácsos, nem bizván, hogy a cigányok elég gondos munkát végezhetnének, az aranymosás iparát nagyban kívánta szervezni. Irt is e tárgyról értekezést, melyben azon különösségre is tett figyelmessé, hogy az arany rétegek alatt, vagy szomszédságukban kőszén találtatik, mely tehát ahhoz a fekvőt (das Liegende) képezi. Demscher, akkor szászai kémlelész, Koczián értekezését felsőbb meghagyás következtében átvizsgálván, ezen nézeteket magáévá tette. A fő dologban azonban számítása még is oda ment ki, hogy ezen rétegek rendes megmunkáltatása német munkások által ki nem fizetné magát. — Szerk.)

A bányászati mosott arany fő rakhelyei a folyók medrei: a felső Temcs Karánsebesig, a Nera, Cserna, Bellareka és a kis Oravicapatak Dolnialiupkova mellett; — a cigányoknál szokásban lévő aranymosás módja igen egyszerű. A sekély — ritkán ölnyi mélységű — gödrökből kiemelt törmelék bevágásokkal ellátott melencére tétetik, mely kézi mozgásokkal hintáztatik, míg egy odavezetett vizsugar rajta lecsörgedez, és a könnyebb valamint durvább részecskéket elhordja; a bevágásokban visszamaradó finomabb és nehezebb homokszemek, melyek közt sokszor delejkő és vaskovand találtatik, kis teknőkben, melyek alul kupalaku zsákban végződnek, kimosatnak; a zsák mélyedéseiben aztán

visszamarad a többnyire kevésbé csak tisztátlan mosott arany porszemek és pillangólemezt formában. *)

A századunk harmadik évtizedében az oravicai Golgotha nevű bánya mellett vájt aranyrejtő réteg hatalmasan izgatta fel az emberek kedvét aranykeresés után, számos bányakutatási kérelem nyújtott be, és kísérletek, melyek sok helyütt egykoruan foganatba vettek, arról tettek tanuságot, hogy a szinaranynek előfordulása az iszaplerakodásokban rendes és messze-terjedő jelenség ugyan, mind a mellett mennyiségileg oly csekély, hogy a legtöbb esetben a rá fordított munkabért nem fődözheti. **)

Az említett időben több bányatársulat is alakult, mely a Nera vidéki uszadékföldet Fehértemplom körül átvizsgálta. Azt hitték, hogy okszerűbb mosási módokat követvén, szükségkép kedvezőbb eredményekre kellend jutniok, mint ez eddig a cigányok által használt kezdetleges eszközökkel és készülétekkel történtett; azonban az ebbeli remények nem sokára csalókáknak mutatkoztak.

Ugyan ezen helyeken a cs. kir. pénzügyi ministerium 1852—1854. években Zerrenner tudort foglalkodtatá, egy derék szaktudóst, ki az Ural mellett igen becses tapasztalásokat szerzett magának. Dr. Zerrenner a Sziberiában szokásos mosási készüléteket Fehértemplomnál, valamint Dolnialiupkovánál is hozta használatba, azonban két esztendő lefolyása után megszünteté kísérleteit, azon meggyőződésre feljogosultnak hívén magát, hogy a tartományunkbeli uszadékföldnek aranynerésre való megmunkáltatása a magániparnak is alig, de annál kevésbbé az álladalomnak volna ajánlható.

Habár Dr. Zerrenner kétségtelenül nagy szakismerettel, és sokkal jobb eszközökkel, mint minők a cigányoknak állnak rendelkezésükre, dolgozott, még is kísérleteinek csekély eredménye tán annak tulajdonítható, hogy ezek az uszadékföld csak felső rétegeire szoritkoztak, melyeket a nemzedékek egész sora már át- meg átmosott, míg talán éppen a legmélyebb, évezredek óta érintetlen kavics- avagy murvaréteg, ott hol az alatta lévő öszsiklálakkal érintkezik, az aranyhomok főfő rejtezője.

Ezen eszméből úgy látszik indul ki Marschan, ki nek ösztönzésére tavaly egy új társulat alakult Fehértemplomban. Már maga a kísérlet is sok időt, fáradságot és pénzt veend igénybe, mert a folyamagy szélességénél, az azt határoló hegyvonal gyöngé lejtősségénél fogva, a legalsóbb murvaréteg igen igen alatt fekket, és az odáig lemélyesztendő aknában gyülő vizek kiszoritása tán éppen csak gőzerővel volna véghez vihető.

Niuny Fridolin.

*) Az aranymosásban gyakorlott cigányok e munkát néhány perc alatt végzik, úgy hogy ezen rövid idő alatt hajdan nem ritkán két garas értékű arany szemeket találtak. (Szerk.)

**) Bányászban a mosott arany beváltása adott 1851. évben 5 márk, 3 lat, 1³/₄ denárt; 1852. évben 4 márk, 6 lat, 1¹/₄ denárt, 1853. évben 4 márk, 1 lat, 3¹/₄ denárt. (Szerk.)

Régi levéltárca.

A néhai gr. Amadéék böösi levéltárából,

Közli Karcsei G.

I.

Witézlew uram és énekew tysztelendew barátom kwszwnetemeth és magam ajánlásáth yrom. mynth tysztelendew uramnak és yo barátomnak, towába jelentem eztheth meg the kegyelmednek hogy a myndenható urysten adoth minekünk martha assonnyal az én szerelmes feleségemmel egyetemben egyhy lean magzath, kit jövendew Wasárnapra a pogánságból ky akarunk wenny azért kérjük kegyelmedet mynd Mártha aszszonnyal egyetembe mint yo urunkat es byzoth barátunkat, hogy e jövendő Vasárnapra regvel bochátaná föl ide mihozzánk te kegyelmed a nemes nemzetes, és minekünk tysztelendew és szerelmes aszszonyukoth Zsofia aszszonth a te kegyelmed feleségith, hogy az napon ebédelőtt a kereszt vyz felett venné ky ew kegyelme a mykys leányunkath a pogányságból, és tenné kereszttyénné és lenne ew kegyelme kománk aszszon. És ha mikoron vyszonth the kegyelmeteket a felséges mindenható Ur Isten magzattal szeretendy hasonló szolgálattal akarjuk thy kegyelmeteknek azt meghálálnunk és mindenképpen megszolgálunk. Evvel peniglen thy kegyelmetektől hamar való választh varunk. Isten tartsa meg thy kegyelmeteket sok esztendeig, mynd háza népével és mynd yo atyafijaival egyetemben nagy jó egéssyben. E level kewlth UZoron*) Sz: Márton napya elewth való csöthörtökön anno Dni 1554

Ignatius Farkas de Besse

Aulicus Curiae Regiae Magister.

Hátcim: Egregio Dmno Amade De Varkony titl: Domino et Amico observandissimo.

II.

My Saszbar Cseribasy Zekesfejirvárbon Adván ez levelönket az Tekentetös Nságos és Nzetös, Vitézleö becsületös urnak Amadé Jánosnak az Fölse-gös Romai Császár egyigh Komorásanak. Mivel a Malomsoki két kerekmalomrol ekkoráig nekünk esztendönként (váltóforint) Vf 6. Summa fizetésünk szolgáltatott be. mivel azért ő Nsága földén Mohán vagyon egy kerekmalom melyet az Mumin Ispaia árvai birnak, kik minekünk a malomsoki Mónnak sumáját esztendönként feletlenek letennyi és megadni, amint az árvák bátyya a Csikvándy Musztafa Ispaia ebben eszköz és gondviselő, az ő fogadására nézve bevedtünk és ezután a malomsoki Monnakról semmi adózást nem várunk; ebben való nagyobb bizonságnak okáért szokott pecsétünkkel megerősítvén ez levelem.

Datum ut supra 14 Marcz Ao 1649.

*) Uzor = Úszor csallóközi helység Somorja mellett. Várkony szint Csallóközben van Böös mellett.

III.

Ez leuel mutato Amade Istuan meg'en Haza csallóközben neminemü dolgaiert, Nyolczad magával. Azert Hag'om minden renden ualo uitezeknek, utakon Hidakon, keleteken alloknak, hog' ez megh neuzett személt mindenött mind el menett és uiszsa iouett, békéuel mindig bántás nélkül bocsassák, á minth feieketh és tisztességeketh szeretik, mert ha ualakj ualahol megh háborétanáia ezen leuelem ellen, és én meg kapathatom, feie és tisztessége uezstett leszen. In velünk. Ex castris ad tarrodhaza. 30 Juny 1605

Nemetj*) Gergely Generalis kapitány

(P. H.)

A Jeruzsálemi Ker. Sz. János jövevények és
zarándókok jeles rendje Magyarország és a hozzá tartozott tartományokban. (Ordo Hospitaliorum seu cruciferorum S. Joan. Hyerosolomitani.)

E vitéz rend honunk fénykorában hozatott be; II. Géza király itt találta őket; hogy már azelőtt is itt laktak bizonyos, de első telepítvényi idejüket homály fedi. A mohácsi ütközet előtt eltűntek honunkból; Broderics szerint egy sem volt a gyász emlékezetű harcban. Zárdáik a magyar korona védelme alatt voltak:

Bán-Monostor (Sirmiumban), De Clarazo. De Gora. De Várad. De Thold. De Zumula. De Ceo (Slavon.) S. Elisabeth de Strigon. S. Martini prope Lepuglava. S. Laurentii de Lelker. S. Martini de Nyéke. Dubicza (Horv. orsz.) S. Stephani M. prope Strigon. S. Margareth. de Taiis. Pucur (Verőce Vm.) S. Thomae de Sidod. S. Stephani de pulchro praesidio. S. Steph. de Vajdtech, S. Mariae de Tour. S. Mariae de Szokol. S. Mariae de Torsol. S. Crucis de Kewreu. S. Mariae de Karatsa. S. Joan. Bapt. de Csura-Zombat. S. Georg. de Castelutz (Segniab). De Szirak.

Különös lakhelyük volt: Jadera, Sebenicum és Aurana vagy Urania városokban (Dalmátorsz.), ez utóbbi különösen nevezetes „az aurania ker. Sz. Ján. lovag rend“ elnevezéséről honi történelmünkben. — Miután ők eltűntek, mint a makovici hercegség Sáros megyében; Szirák (hajdan Serach, azután Zirach) zárdájuk romjainál (Nográd Vm.) állapodjunk meg, mert van ám itt e most magyar-tót vegyes faluban egy emlék, melyet némely magyar hölgy talizman gyanánt szivére köthetne, értjük széki gr. Teleki József özvegyének, született Roth Johannának, ki százezer forintnál többet hagyott jótékony célokra, — édes anyja, Vattai Borbára emlékére emelt sirkövét, melyen többek közt ezen rithmus is található.

Jó magyar asszony volt s más népektől nem kért
Kölcsön cifra vétket, ős jó erkölcsinkért.

Közli Wertler Mátyás.

*) Istvánfy szerint ezen Németi Rédey Ferencnek kövitéze volt Boeskaai seregében és Rédey által küldetett két ezer hajduval a dunántúli részekre, hogy Bástá császári véért Pozsonyból kicsalja, de siker nélkül.

A nagyvárad márvány- és kőbánya.

Hazai iparüzleteink ismét egygyel szaporodtak.

Örömmel értesítjük a közönséget arról, hogy Nagyvárad vidékén a város közelében, Margitay mérnök és társai által e f. év tavaszán márvány- és építési kő-telep fedeztetett fel, már bányászterület megnyitattott s f. hó 13-án „nagyvárad márvány és építési kőbányák“ cége alatt ünnepélyesen be is mutattatott.

A márványbánya Váradtól 2 óra járásra, az ismeretes Félix melegfürdő felett a belényesi országot által végig kigyózott gyönyörű völgy felső torkolatánál, az ut közelében fekvő hegy szakadékokban fekszik, s hozzá most már egy, a meredek sziklahegy oldalába nagy fáradsággal és költséggel vágott, mintegy 200 öl hosszú széles derék ut vezet. — Eddigelé négy fajú márványtelep találtatott, melyek között legkitünőbb figyelmet vont magára a fekete márvány-telep, mely — mint egyik érdemes tudósítónk írja — kiaknázhatlanságig rengeteg mennyiségével, ritka szépségű s mértékű rétegeivel, a legszigorubb igényeknek megfelelő. — A rétegek nem csak mértékökre, de színükre nézve is különbözök, és szépek annyira, hogy szakértők ítélete szerint e honban e telep egyedülinek nevezhető. — Tudósítónk alkalmat vett magának megtekinteni e telepeket; látta a 6-tól 24, sőt 30 és 36 hüvelykig vastag rétegeket, s 3-tól 18 lábnyi hosszúságban lefejtett köveket, s az egyik tiszta ében-fekete színével, másik fekete alapon a legszebb sötét narancs-sárga erekkel, majd ismét fekete alapon tiszta fehér erekkel vagy a kettő vegyest, sőt fekete alapon vastag és egymást sűrűn metsző fehér és veres erekkel, vagy ezer alaku szín mosásokkal kellemesen meglepő szép darabokul tüntek fel; kettőzött szépséggel az előmutatott, már kifényített darabokon.

Az építési kövek bányája — attól mintegy fél-órás járásra — a M.-Csekére vezető országot mellett egy ritka s csodás szépséggel alkotott völgyben nyitattott; — gazdagsága szintén temérdek rétegeiben áll; minőségére nézve a legjobb építési homokkövek közé sorozható.

Valóban nem csak a hazai ipar, de e vidék e nembeli üzlete is kiszámíthatlan nyeresémet birand — különösen a márványművekre nézve — e telepeken a mennyiben minden e nembeli forgalom csak Pest által s többnyire idegen márványokkal, eszközöltetett eddigelé, s költséges volta miatt száz meg száz kegyeletes érzet maradt kielégítetlenül; most már e vidék is saját kebelében birandja a forrást, s hisszük, hogy e nembeli vágyak kielégítésére s ébresztésére, a derék vállalkozók minden lehetőt megteendének. Ugyanezért nem is kívánhatunk egyebet, mint: adjon az ég méltó sikert nekik, e kemény kitaratást igénylő munkájukhoz, adjon általános elismerést s méltánylátást hazánk ez ujonnan fölfedezett természeti gazdagsága iránt.

Mint halljuk, a nemzeti Múzeum számára már küldtek be e márványokból több példányt a vállalkozók.

Vasárn. Ujság.

Levelezések.

Nagy-Kikinda, sept. 7. Lehellen elmulasztanom a Bánság egyetlen magyar lap olvasóit egy a közönséges napi eseményeknél sokkal érdekesebb ünnepélyről értesíteni. Városunk nagy, de ép oly szomorú eseményeknek volt már színhelye, melyeknek nyomaira a mostani ivadék némely unokái is alig ha fognak a fájdalom érzete nélkül emlékezhetni: de ép oly mérvben fogja e város lakóit a f. hó 4-én lefolyt nagyszerű események emlékezete öröme gyulasztani. Ftdő Jablonszky János alesperes-plébános ur pappá szentelésének nem csak ötvenedik évét ünnepelte, hanem egyszermind arany koronás érdemkereszttel ugyan ez alkalommal feldiszittetett. Az, kit ő cs. kir. apostoli felsége az egyház és iskola körül tett fáradozásáért kitüntetni méltóztatott, nem csak 50 évig szolgált az egyháznak és a hazának, hanem igen közel 50 évig ugyan ezen városnak első és egyedüli beigtatott lekipásztora is, és éppen azért, mert ezen esemény ritka és egyetleni a maga nemében, oly nagyszerű ritka és egyetlen volt a városra nézve az ünnepély is. A hivek száma e városban századunk első tizede végén, midőn a fennt nevezett hivataloskodását megkezdette, csekély volt ugyan: alatta mégis majdnem nyolcezer megkeresztelkedett, és a közel két ezer pár közül, kik házasságra léptek, egy kettőt közülünk tán kivéve, a házassági szent frigy megkötése végett majdnem mind alatta megáldattak. S így ezen elaggott lekipásztor hivataloskodása alatt a római katolikusok legnagyobb része megkeresztelkedve, majdnem mindnyája a házasságban megáldva, a betegágyon számtalanok megvizsgáltva, sok elhunyt családtag eltakarítva, a még élő hivei által közös atyjok iránti hálájokat lerovandók a nagy nap előestéjén mozsarak durrogatása között nagyszerű fáklazenével megtiszteltetett. De ez még nem elég. Nem csak hivei, hanem minden rangu, rendű és vallásuak által a város ugyan ez alkalommal önkényt kivilágíttatott. Innen látható, mennyire nem csak hivei, hanem a más ajku vallásu embertömeg által is szeretetik, mily nagy tiszteletben és kitüntetésben részesített azok által, kiket a jó egyetértés, testvériség és szeretetnek szent köteléke által egymáshoz fűzni mindenkor iparkodott. Másnap a lakosság a közös örömnapra felviradva mindenfelől tódult egyházunk felé, hogy a ritka ünnepélynek tanuja lehessen, melyre az összes városi, kerületi, járásbeli hivatalnak és katonatiszti karon kívül sok vidékiek is megjelentek, úgy hogy templomunk a sokaságot be nem fogadhatá. Az arany érdemkereszt valamennyi helybeli és vidéki hivatalnok és papság jelenlétében kerületünk ugynevezett curia épületében ngos. Dörfel Wencel megyei főnök ur által az aggastyán áldozár mellére tüzetett. A feldiszittet aranymisés lekipásztor az iskolai ifjuság zászlója alatt 24 fehér ruhában gyönyörűen öltözködött korszorus leánykák sorai között a plébániai házból a papság ünnepélyes kísérete mellett harangzugás és mozsarak durranásai között a templomba indult, hogy

a Te Deum után hálaáldozatát a mindenhatónak bemutatthassa, melyben ftdő. Gábel József csanádi olvasó kanonok és prépost ur ő nsga. a kézvezető tisztet végzé. Az evangéliom után ftdő. Kreminger Antal prépost és szegedi lelkész ur ő nsga. a szószékre lépve magyar nyelven ismert jeles szónoki tehetségénél fogva a sok nép által feszült figyelemmel hallgatott remek beszédet tartott. Az ünnepély után a curia épület nagy teremében a 120 vendégből állott nagy ebéd következett, mely alatt ő cs. kir. apostoli felsége- és püspökünk ő méltóságaért poharak ürítettek, mire a mozsarak és éljenzések hosszú sora feleltek. Az arany misés összes vendégkoszoruját üdvözölvén némely nagyobb rangu, különösen a kézvezető kanonok és a szónok prépost urakat egyenkint kiemelvén, azt igen élénk éljenzés követte.*) Megemlítésre méltó még azon

*) Legjobb forrásból tudjuk, hogy az ünnepélyben résztvevő szerb hazánkfiai ez alkalommal sokkal inkább hangoz-

körülmény, hogy a délutáni isteni tisztelet befejezése után a különféle ajku és vallásu összes nép a városi tér közepén összegyülvén s nemzeti táncaikat lejtven, a nagy napot általános vigság befejezte. Záradéku kívánjuk : hogy az arany misés lekipásztor, kit városunk összes lakói oly tisztelet- szeretet- és kitüntésben részesített, még sokáig éljen, hogy fáradozásai gyümölcsét élvezhesse. *)

Boleszny.

tatták az „éljen“-t mint a „zsvio“-t; és egyáltalában testvéri indulattal szítottak azon polgártársainkhoz, kikkel századok óta ugyan azon ég alatt fejlődtek, hasonló sorsban részesültek. (Szerk.)

*) Nagy meglepetésünkre szolgált, midőn a fenebbi levelet lapunk be-
zárása után a Magyar Néplap 75. számában is olvastuk szóról szóra. Szer-
retnök tudni miként igazolja levelező ur azon eljárását, hogy ugyanazon
levelet két szerkesztőnek beküldi egykoruan. (Szerk.)

T Á R C A.

Swayambara

— vagy

Damianti szerelme.

(Történeti beszély.)

Sarkady Istvántól.

(Folytatás.)

III.

Végre elérkezett a nagy nap, a Swayambara napja, melyen Damianti férjet volt választandó.

Az ünnepély hire egész Indiát bekalandozá... Meg is jelentek a leggazdagabb, leghatalmasabb ifju fejedelmek a szabadválasztásra, mert Damiantinak szépsége közbeszéd tárgya volt, s mindnyájan vágyódtak birtokára...

A terem, — melyben a leánykérők összegyülekeztek — óriási aranyoszlopokon nyugvók; a négyszegű tér közepén szép kör alakú abroncs által — két, többszögű, párkánnyal koronázott, magas emelvény van elrácsova, honnan két láb magas — tömör aranyból készült — trón emelkedik ki, mely felül legyezőalakú menyegzőt képezvén, gyöngyosorokkal és fülgyüremlett virágszirmokkal vagyon ékesítve, míg a trón számolyánál bronz elefántok heverésznek. A boltozatot különféle exotikus festmények borítják el, míg közepén — éppen a trón fölött — csillagokkal kicifrázott égszínű kupola van, óriási caryatidok által tartatva.

A most leirt diszterem előterét udvarok, rémitő nagy-ságu tornácok foglalták el, melyekben kutak, obeliszkek, virággulák, madárpyramisok, elszigetelt oszlopok láthatók; míg a terem bejárásánál az óriási szent ökör hever, két elefánt között, melyek egybefont ormányaikkal csillogó boltozatot képeznek feje fölött. Benn ezeralaku székek kínálkoznak nyugalommal a nemes férfiaknak...!

Már a király trónján ült... A kérők feszülten lesték a függöny lebbenését, melyen Damiantinak jönnie kellett... de még mindig késétt!

Bimo igen nyugtalanok — mondanók — zavartnak látszó. Nem leánya miatt, mert arról tudta, hogy jönni fog, hanem — midőn a terembe lépett, körülhordozá szeméit, keresve Nisának királyát és sehol sem látta őt... Nalo talán visszalépett, vagy nem bizott magában!!

Míg tündök, széjjelnyílnak a függönyök és Damianti huszonnégy szüzek koszorujában a terembe lépett... Minden szív megdobbant, minden szem ráfordult...

Atya fölkel, elébe nyújtá kezét és magához emelte a trónba, azután ünnepélyes hangon szóla :

— Indiának dicső urai! napjaim már meg számítvák, nevem az öröklét könyvében föl van jegyezve, és nincs, ki trónomat öröklője, mert a hatalmas istenek megtagadák tőlem a fiórköst... Azonban áldott legyen az ég! van egy leányom... Nézzétek! szép ő, mint a kikelet; szívem szerint való ártatlan gyermek ő... A mai nap határoz sorsa és népem jövődöbéli uralkodója fölött... Swayambarát rendeztem, e teremből nem zártam ki senkit, hogy leányom önkénytelen, szíve szerint, szabadon és függetlenül választhasson közületek egybegyült nemes férfiak! En nem kötök rá senkit, de ő sem feledje el méltóságát, válaszszon olyat a kit szeret, mert csak úgy leszen a férfinak fele, legbensőbb barátja, a családi üdvnek kutforrása.

Alig végzé Bimó beszédét, midőn föltárult az ajtó és megjelent Nalo, Nisának királya a bölcs Vriadasvo kíséretében. Gyönyörű, karcsu ifju, bátor magatartással, fölemelt büszke homlokkal.

Damianti szívéhez kapott... Bimo csodálkozott, mert ez arban az idegen festőt vélte fölismerni.

— Leányom! szememfénye! — monda ismét Bimo, ki nek figyelmét nem kerülte el azon megrendülés, melyet Nalo megjelenésekor leányán tapasztalt, — az idő elérkezett, tovább nem késhetel, válaszsz szíved vonzalma szerint és vigasztald meg atyádat az ő öregségében!

— Szerette jó atyám! — válaszolt habozva a hölgy; elfeledtem az istenekhez könyörögni, hogy választásom tetsző és kedves legyen előttük, azért engedjete néhány percet, azután habozás nélkül fogok választani.

Az atya fejével intett... Damianti tántorgó léptekkel hagyá oda a termet... Ugyanazon pillanatban Nalo is eltűnt mit a közmelepetésben csak Vriadasvo vett észre.

Damianti egyenesen Hymen oltárához sietett... imádkozott és sirt... Egyszerre hátánál termett a festő, kivel fölebb megismerkedék.

— Legszebb leánya a föld kerektségének! — szólalt meg suttogó, imaszerű hangon az ifju; emeld föl csillagszemidet és szűz gondolataidat a világ fönséges isteneihez. Midőn gazdag uralkodók vágyódnak kezud után, miért habozol, miért kívánsz szegény halandót választani? A por, melyet lábaikkal fölvernek sokkal nemesebb eredetű mint én!... Oh gyönyörűségés hölgy! ha király fog tégedet birni, ragyogó virágok koronázandják fejedet, aranyban és

biborban fogsz tündökleni... Nyilatkozzál, válaszs, egy lán-
gólón szerető szív könyörög hozzád...

— Ifju — felelt Damianti; nem lehet a víz ellen uszni; tiszteletre méltók az uralkodók, én becsülöm őket, de szívem csak egy van, szerelmem a tied, férjemül is tégedet ohajtlak és választalak.

— Mit szólsz Damianti? Oh fonséges hölgy! végtelen boldoggá teszesz engemet! Szerelmed istenné emel! Ennyi boldogság nem lehet teremtve halandó számára!

— Atyám azért rendezett Swayambarát, hogy a világ ismerje meg Damianti szerelmét... Én csak tégedet szeretlek...

— Szerelmem mindene! ne feledd, hogy a Swayambara egyszerű művész vagyok, atyád soha sem fogna választásodba egyezni; annyival inkább nem, miután parancsát mindedig nem teljesítvén, csak méltó haragját vonhatom fejemre!... Vannak itt délcegebbnél délcegebb ifjak, kik kezed után esengnek, válaszs a józanész szerint.

— Hah! te elrémítesz engemet, nem vagy hozzám őszinte!.. Mondsza, ismered-e Nátot, Nisának királyát? Ő egészen hasonmásod, midőn megláttam, azt képzelém, te vagy fejedelmi mezben... Zavarba jöttem, míg nem a fény és pazar gazdagság, melynek valódi képmása Náló, meggyőztek csalódásomról... Én csak tégedet szeretlek!..

— Damianti! most már az enyim vagy... Menj vissza a terembe, könyörögj ott mindenkinek hallatára a nagy istenekhez, hogy világosítsák meg elmédet, — azután történjék meg a Swayambara... Ott leszek én is!..

Éppen távozni akartak, midőn Kali belépett...

— Ah! szerelmes galambok — kezdé gonyolódó sértegetéssel a rasassi; most értem ellenszegüléset, s a Swayambarának halogatását,...

— Egy szót se többet — vágott szavába a művész; vagy lábaidhoz teszem hitvány koponyádát.

Kali éppen élesen készült felelni, midőn a festő valamit fülébe sugván, egyszerre elhallgatott, s hunyászkodva távozott...

Damianti arca lángolt, midőn a terembe visszament... Első pillantásával Nisa királyát kereste, de sehol nem vevé észre; szinte megkönyebbülten lépett atyjához a trónra; és így kezdett imádkozni:

— Hatalmas istenek, kinél van az élet és halál! Mai napig tisztán megőrzém lelkemet. Ártatlanságom és hű szerelmem indíton meg benneteket! Az én tisztaságomra, szerelmem őszinteségére, s az istenek iránt bennem élő bizalomra kérek titeket jóságos gondviselői a világnak, hogy tetsző legyen előttetek választásom; engedjétek meg, hogy atyám öröme, Vidorba gyönyörűségére választhassak férjet, ki Bimonak, az én elaggott atyámnak méltó utódja legyen; ajándékozzátok meg őt a nép szeretetével!

Ezután körültekintett a teremben, s gyorsabban, mint kimondjuk, odahagyá a trónt és az ott szerény elvonultságban álló festőhöz rohant, s a kezében levő virágfüzért fejére tette.

— Ő az! ő jelentetett ki nekem — kiáltá szent elragadtatással; ő birja szerelmemet, legyen övé élttem is.

Közbámulat fogta el a jelenlevőket... Bimo arca elsötétült, haragtól reszketve ugrott föl ülőhelyéből; egyik kezével ősz szakállának ezüst hullámain ragadta meg, míg a másikat átokra terjeszti... Már-már megnyílnak ajkai a viharos mennydörgésre, midőn Vriasdvasu a trónnak közelébe járul és ekképen kezdé magasztalni a Swayambarát:

— Legyen áldott Bráhma óh bölcsesség királya! Magasztald az urat, mert ő kitanulhatlan az ő ihletése és hatalma megérdemelhetlen, ... Damianti, a te leányod minden nőnek büszkesége; minden érző szívnek gyönyörű eszménye... Im lássátok, az, kit ti megvettetek, ki Damianti által férjül választott, Náló ő, Nisának királya; rongyokba burkoló-

zott, hogy szívért szívet nyerjen... Ő célját érte, mert Náló a halandók büszkesége!

Most bámultak még a vendégek, a kik előbb kacagták a Swayambarát, most megszegyenülten oszlani kezdének... Bimo pedig örömkönyveket hullatott és megáldá a szerelmes párt...

(Folytatása következik.)

Heti szemle.

— Előfizetési felhívás a „Budapesti Szemle“ újabb folyamára. A magyar tudományosság központtal bír vala már akademiánkban: oly közeg mindazáltal, mely a tudomány emberei és a mivel nagy közönség közt közvetítőül szolgáljon, mindedig hiányzott irodalmunkban. A „Budapesti Szemle“ vállalkozott e föladatra, célul tűzvéen egyszersmind: közbenjárni a hazai és külföldi irodalmak közt s tájékozni a nemzet értelmiségét azon eszmékről, melyek világszerte foglalkodtatják a szellemeket. A külföld befolyásaitól egy irodalom sem zárkozhatik el, ha az emberiség haladásától hátramaradni nem akar: erkölcsi épségünk megőrzése végett azonban szigorú választást kell tennünk az uralkodó irányok között. Ily közvetítőül egyszersmind ellenőrül ajánlkozott a Budapesti Szemle. S min irodalmi viszonyaink is mindenekfölött szükségessé tettek oly vállalatot, mely az irodalom magasabb törvényeire koronkint figyelmeztesse az írókat, s a szép, jó és igaz örök elveit a ferde izlés követelése, sőt a lángész kicsapongása ellenében is meg tudja védeni. Ezt a szép, de nehéz köteletséget szintén feladatul tűzte ki szemlénk. Elvül mondva ki továbbá, hogy a tudományos anyaggyűjtésnek egy nyomon kell haladni a feldolgozással; ezen vállalat hivatása: megnyitni a nemzetnek a tudományok ama forrásait, melyekből közvetlenül nem merithet a nagy közönség. Fontos teendő, főleg oly időben, mikor az akademiában és azon kívül annyi hévvel foly a történeti adatok gyűjtése, s hazánk természettudományi ismertetéséhez is annyi becses adalékot hoz egy egy év. S mindezekhez még az az ígérlet, hogy a mit jönnek és igaznak ismer, szép alakban igyekszik előadni, s közre fog hatni, hogy a tudomány izléssel is párosuljon irodalmunkban. Annyi és oly nagy föladatok, melyeknek megfelelni évek hosszú sora kívántatik; alig van mindazáltal egyetlen pontja e programnak, a mely irányban a Budapesti Szemle, a kezdet nehézségei mellett is, a lefolyt két év alatt már valamit nem tett volna. Bátran hivatkozhatom e részben a mivel közönség itéletére. Midőn megindult e vállalat, többfelől hallám az ellenvetést, hogy írók hiánya miatt fog fennakadni, s megmutatta a következmény, hogy tudományos írónk nagy része azon okból látszott kevésbé termékenynek, mivel nem volt tér munkásságuknak, nem oly tudományos közlöny, mely csak annyi keresetforrást nyitott volna, hogy a legszükségesebb tudományos eszközök beszerzését fedezze. Az írók tartják fenn az irodalmat s az irodalom az írókat: így van ez a világ nagy nemzetéinél. Minálunk eddig csak az első eset állott, s írónk többnyire szünóráik alatt, az élet másnemű foglalkozásaiban kifáradt lélekkel, ugyszólván lopva áldoztak a tudomány oltárán. A „Budapesti Szemle“ új korszakot ohajt e részben is nyitni; fő törekvésc nagyobb közönséget hódítani a tudományos irodalomnak. Azonban a tudomány sehol sem népszerű, s a „Budapesti Szemle“ is csak hazafui áldozattal volt fenntartható a lefolyt két éven által. Ugy hiszem, nem sokára alkalmas lesz e részben bővebb felvilágosítást nyújtani. Ezuttal legyen elég megemlitem, hogy a közönség ez évi részvéte határoz e vállalat sorsa fölött. Ez újabb, harmadévi folyam az előbbi folyamokhoz hasonló díszes alakban, s ugyanoly terjedelmű tíz füzetben fog megjelenni. Előfizetési díj az egész tíz füzetes folyamra tíz osztr. értékű forint; félévre vagyis

öt füzetre hat forint. Teljes számu példányok az első és másod évi folyamokból is kaphatók.

Kelt Pesten, sept. közepén 1859.

Csengery Antal,

a „Budapesti Szemle“ szerkesztője.

— Nem lehet eléggé sajnálni, hogy többnyire azon irodalmi vállalatok bukának, melyek kiválólag érdemelték volna a közönség részvétét. A komoly törekvésű, irodalmunk díszére való folyóirataink, sajnos tapasztalás szerint rendszeresen csak egy-két évig tarthatják fenn magukat, vagy ha tovább, — inkább csak tengődnek mintsem erőteljes élettel bírnak. Legközelebb Székely József is hirdeti a „Szépirodalmi Közlöny“ és „Folyó iver“ t. c. előfizetőinek, hogy miután a magyar olvasó közönség nagyon is könnyű olvasmányokhoz van szoktatva, neki az ő komolyabb törekvéssel hátrálnia kellett; és így ő, valamint elődje is ezen vállalatnál érzékeny veszteséget szenvedett. Lapunk szűkebb körénél fogva nem közölhetvén mindent, mit Székely a P. Napló f. é. 206-ik számában e tárgyról az előfizetők utbaigazítására mond következő pontokra szoritkozunk. 1. Azon tisztelt előfizetőknek, kik a „Folyó iver“-re 39-en előfizettek, s kiknek bizalmáért a legmélyebb hála kötelezettnek érzem magamat, s általuk beküldött öt frt erejéig Ráth Mór könyvkereskedése szabad választást enged összes könyvei közül, vagy ha jobban tetszenék, illetékeket kész pénzben visszaadja. — 2. Azon régebbi t. előfizetőknek, kik jövő octoberig fogták volna kapni a lapot, Pfeifer könyvkereskedése kárpótlandja Csengery Antal „Vegytani képek“ című két kötetes munkájával, mely egyike a legjobb házi könyveknek, s árával, mely 3 frt, koránt sincs belső becsé megfizetve. — 3. Decemberi t. egész éves előfizetőimet szintén Pfeifer ur fogja kárpótolni a „Vegytani képek“-en kívül b. Kemény Zsigmond kisebb regényeinek három kötetével, minek bolti ára dtto 3 frt. — A Coningsby és Pickwick-klub regények hetekkel ezelőtt jelentett 27 iver csak most küldetük szét; hogy ily későn, és nem akkor, mikor jelentve vala (noha kész en volt), ennek úgy hiszem elegendő magyarázatul szolgál a nyomdai deficit. E 27 iver jön még mintegy 20—22 iver, mely kinyomtatásra vár. E két, teljesen egész regényt a december—júliusi féléves előfizetők is megkapják. A „Hunok harcát“ illetőleg aug. 31-dikéről kaptam Dunkertől levelet; így ír: „Mint a megváltást, minden pillanatban úgy várom (Párisból, Jacobytól a metszötől) ezt a szöcskát: „kés z.“ Kérem az illetőket, ezt megnyugtatósnak venni. — Rézünkörül, kik a „temetkezés körül“ állunk, fájdalommal szívvel ismételve azon ohajtást ki kell fejeznünk, bár szünnék meg valahára ezen dermesztő részvétlenség, melyben jövünk egyetlen csirái még elvesznek. —

— Népmozgalmi statisztika. Koronaországunkban 1856. évben született 34,073 fiu, 32,014 leány, összesen 66,087 gyermek. Halva született 64. Meghalt 36,788 férfi, 34,019 nő; összesen 70,807 ember. Tehát a haláleseteket a születési esetekhez tartva a férfinnél a veszteség 2715, a nőnénél 2005; nem tekintvén azt, hogy az újdonszülötteknél korunk hetedik éveig a halálozás tetemes száztóliakat fogyasztván, a népességi veszteség még nagyobbnak mutatkozik szükségkép. Valamivel kedvezőbb az arány 1857. évben; ugyan akkor született 37,983 fiu, 36,266 leány, összesen 74,249 gyermek. Halva született 355. Meghalt 32613 férfi, 29,405 nő, összesen 62,018 ember. Tehát a férfinnél a szaporodás 5370, a nőnénél 6861. A két esztendőt egymással hasonlítva a születéseknél van veszteség 8162, a halálozásoknál több 8793; az az, minthogy mind a két szám veszteséget jelent, a népesség megfogyott 16951 egycinnel.

— Pétervárot a cenzurának novetséges szoszólói vannak. A „Portici néma“ operát Foncllára kell keresztölni, Tell Vilmosból Merész Károlyt csinál, a Hugonottákból pedig Montecchi és Capulettit. Másként nem szabad előadni. Az utóbbi operát Bécsben és Temesvárott a mult évtizedben a „Welfek és Ghibellinok“ cím alatt kellett színre hozni.

— Sarkady István előfizetést hirdet „Talizmán“ című képes albumra. A felhívás modorában sok gáncsolni valót találunk, és valóban nem győzzük csudálni, miként lehet írónak nagyobb kedvük a maguk keletkezendő munkáját páratlan, és nagyszerű vállalatnak címezni, mintsom bevárni, hogy ez mások részéről történjék. Az album f. é. october végére megjelenik: akkor majd hozzászólunk, mennyire elégitette ki reményeinket. Előfizetési ár (mely a kiadóhoz Pesten kerepesi ut 6. sz. küldendő.) 3 frt. 50 kr. új pénzben; a bolti ár 5 forint leend.

Vahot Imre előfizetést hirdet a „hirneves magyar színészek és színésznők arcképcsarnokára,“ mely már munkában van, s éppen oly díszes összeállítással fog chinai papíron megjelenni, egy nagy lapon 40 legjobb magyar színész és színésznő hű arcképével, mint a magyar írók arcképcsarnokának első műlapja. Előfizetési díj, göngyben megküldve 3 újfrt. Az előfizetések Vahot Imréhez küldendők.

— Beküldetett szerkesztőségünkhez: Erdős János magyar protestáns reformator, különös tekintettel némely magyar tudósok balvéleményére. Irta Révész Imre. Ara 1 új forint. — Etel Iaka, vagyis Attila hun király birodalmi székhelye. Irta Révész Imre. Ara 60 ujkracjár. Mindkettő megjelent Debrecenben 1859.

— A „Folyó iverre“ csak 39 előfizető jelentkezett, a Gyürky Antal által — ki a Borászati Lapokat szerkeszti — ez év elején megindított „Ungarische Weinzeitung“ részére 70 külső és 50 belföldi előfizető. Az utóbbiak közül is 30 budapesti, 10 bécsi, és 10 az egész magyarországi szőlős vidékekből gyűlt össze.

— Erkel Ferenc a „Hunyadi László“ szerzője — „Bánkban“ című sokat emlegetett operájának két felvonását már bevégezte, s a harmadiknak is vége felé jár. Az új mű a jövő évben fog színre kerülni.

— Közlekedési ügy. F. hó 15-től fogva Baziás és Zimony közt a cs. kir. szab. austr. államvaspályatársulatnak személy- mint áruforgalomba tökéletesen berendezett gőzhajóin naponkinti járatok kezdetnek minden közbeeső állomás érintésével. E menetek Baziáson egyenes összeköttetésben állanak a vaspályavonatokkal.

— Köszöntelep. A cs. kir. szab. vasutársaság elhatározta, hogy az oravicai község számára a helybeli piacon nagy áruhelyet nyit. Pesten a Guttmann testvérek bécsi nagykereskedőház fogja ez ügyetlet képviselni.

— Dunagőzhajózás. Bécsi lapok jelentik: Több magyar gabnakereskedő, kik nagyobb tőkék fölött rendelkeznek, a dunagőzhajózási társulattól megválni szándékoznak s gabnájok szállítását Pest, Győr és Bécsbe saját csavargőzöseiken akarják eszközölni. E járművek száma, mint mondják, egyelőre négyre van határozva.

— A zene barátjainak örvendetes hirt mondunk. A várva várt Tinódi-féle énekekből megjelent egy fogás, mutatványul Mátray Gábornak a magyar akademia által sajtó alá adott XVI-dik századbéli magyar dallamgyűjteményéből. Az érdekes mutatvány következő címet visel: „Énekek a XVI-dik századból, nagyrészt Tinódi Sebestyéntől. Megfejté s zongorakisérettel ellátta Mátray Gábor, négy énekszóra alkalmazá részint ő, részint Engeszer Mátyás, a pest-budai zenede énektanára.“ A füzetben közölt darabok a következők: „Ieremiás próféta siralmas panasza,“ szöveg és zene ismeretlen szerzőtől; „Dávid király megvívása Góliáttal,“ szöveg és zene Tinóditól; „János király testamentoma,“ szöveg és zene Tinóditól; „Török János vitézsége,“ szöveg és zene Tinóditól. A füzet, melyet az Orlai Petrics képe (Tinódi, Nádasdy Tamás nádornál) ékesít kömetsetben, 1 ft 20 krba kerül újpénzben.

— Az erdélyi muzeum-egylet alapszabályainak legfelsőbb helyen megerősítést nyertek.

— A gácsi posztógyár részvényes társulatának elnöksége jelenti, hogy a gyár hanyatlásáról több hirlapban közölt hírtévedésen alapszik, minthogy működését csak ideiglenesen

szüntette meg, míg t. i. az ujdon szerzett gépek felállításánál szükséges átalakulások megtörténtek.

Temesvári ujdonságok.

* A lótenyésztés érdekében ő cs. kir. felsége 1857. évi határozatánál fogva az álladalmi pénztárból bizonyos összegű díj három évre tüzetvén ki, ezen díjak f. hó 26-án Temesvárott fognak kiosztatni, a kiosztás pedig egy arra rendelt bizottmány jelenlétében az „Amerika“ című korcsma közelében történendik, hol is a legjobb tenyészkanca tulajdonosai a díjakat átveendik. Fog pedig díjaztatni 10 versenyző kanca, összesen 86 darab aranyval.

* A múlt héten a belváros egyik házában egy 25 éves nő akasztotta fel magát, hogy gyógyíthatlan betegségétől szabaduljon.

≈ Szombaton f. hó 17-én nyitattott meg újra színházunk Troubadour operával. Reichmann ur volt az első

kinek kellemes éneke hangzott füleinkbe, Reszler ur Manricoját a multsaisonból ismerjük. Tillmetz (Luna) mint ujdon szerződött tag elég kellemes benyomást tett. Előadása lágy, nemes és nagyobb súlyt fektető a dallamiasságra, mintsem a drámai jellemzésre. Félünk azonban, hogy hangjának nem leend elég ereje és kitartása, miszerint közönségünk igényeinek megfelelőhessen. Különbön várunk még ítéletünkkel. A hölgyi személyzetet illetőleg, sajnáljuk, hogy kevésbbé lehetünk udvariasak. Tély k. a. (Leonore) nagyobbra vállalkozott, mint a mennyit elbir. Cadenziái teljesen hibásak, ének árnyalása helytelen, sőt az ütenyt is gyakran elszalasztja, mint például az első felvonás nagy áriájánál, melyben a zenekart egy jó fél ütenynyel megelőzte. Mértly k. a. (Azucena) kezdő, mely ha több hangalapja volna is, még az énekiskolába való. Róla kritikát írni nem lehet.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

MAGYAR J. D.

(Temesvárott fővártautca 66¹/₂ szám)

ezennel

jól felszerelt papir-, ir- és rajzoló anyagból álló raktárát ajánlja.

Áll ez mindennemű bel- és külföldi gép- vagy meritett levél-, író-, rajzoló-, nyomtató-, itató- és göngyölő papirból, továbbá rovataolt kereskedői könyvek minden neméből, rajzmérszerek, ir-ónok, pecsétviasz, angol aquarel festékek, rajzdeszkák stb. sinek, zugmérdeszkák és rámak, vonalozók sárgaréz éllel vagy a nélkül, és átaljában minden e sokágu szakmába vágó cikkekből.

Együttal a t. c. községi nyomtatványok és rovatolt munkákra rendeléseket is fogad, igérvén, hogy becsületes és serény szolgálat mellett a legjutányosabb árakkal is kedvezend.

Ugyan ő nála látogatási jegyekre és levélpapirokra mérsékelt díj iránt nevek, cimek, vagy jeligék bármely írásnemben domboru bélyeg nyomtatásban készülnek.

Egy negyed rizsma levélpapir, vagy egy egész rizsma irpapir vétele esetében a vevő neve díj nélkül is kibélyegetetik a papirra.

MOLL

SEIDLITZ PORA

Az utolsó világműkiállításán a hivatalos „Wiener Zeitung“ számai szerin minden hasonnemű házi gyógyszerek közt **egyedül csak** ez tüntetett ki **érdemmel**, s a nemzetközi eskütszéknek ezen főhatalmu nyilatkozata által e készítmény fölülmulhatlan minősége és dicséretreméltósága a bel és külföld minden hasonnemű készítményei irányában elvitázhatlanul bebizonyított.

Egyedül központi szétküldő raktár: Bécsben a „golya“ című gyógyszertárban, Tuchlauben, Wandel-szálloda átellenében. — Ára egy bepecsételt eredeti skatulyának 1 frt. 12 krt. pp. Pontos használati utasítások minden nyelven.

Ezen, czer példákban és sok évi tapasztalás után mint kitünőnek bizonyult Seidlitz-porok városon és vidéken most már oly általános elismerésre találtak, miszerint azoknak hirc jelenleg az ausztriai birodalom határain messze tulterjed. Hogy [mit képes mivelní **Moll** Seidlitz-porainak biztos gyógyereje, nevezetesen **gyomor és alhasi bántalmaknál**, s hogy azok mily jelentékeny segélyt nyujtanak májbetegség, hasszorulás, aranyér, szédülés, szívdobogás, vértodulás, gyomor-görcs nyálkásodás, gyomorégetés s külömbféle nőnemi betegségeknel azt már mint bebizonyult tényt kell elismerni és számos gyenge idegzetű személyek e porok okos használata által már gyakran lényeges könnyebbülést és új életerőt nyertek.

☞ **Temesvárott** rendeléseket fogad a fenebbi gyógyszerekre **Uhrmann M.** papir- és mű-árus úr.

(15. sz.)

(2—3)

Ugorkatej- és kenőcs

a legjobb és legártalmatlanabb szer a bőrszin finomságának és szépségének fentartására és visszanyerésére

használtatik a szeplők, borhimlő, bőratka és bőr barnaságának, valamint minden bőrkütiések ellen az arcon és kezeken; ☞ és mindenkor éppen készített minőségben kapható a **Józsefvárosi gyógyszertárban**, egy egy palackja 80 ujkracjaron.

A korneuburgi

állattenyésztő gyógypor, lovak, juhok, és szarvasmarha tenyésztésére mindig friss minőségben kapható,

Schidló Józsefnek

a „kék macskához“ címzett fűszerke-reskedésében. (Gyárkúlváros a főtéren.)

3—8

(13. sz.)